

Woordenlijst

Samengesteld door Bart van Lienden, Mantinge

Woord

Verklaring

Bronnen; M.S = M. Schönfeld / J.W = J. Wieringa / A.H.B = A.H. Booij / T.S - Theo Spek / H.E - Hans Elerie

DW = Drents woordenboek - <http://woorden.huusvandetaol.nl/> - ED - Encyclopedie Drenthe Online / GTB - Geïntegreerde Taalbank - <http://gtb.inl.nl> - Grondsoorten en Delfstoffen bij naam.

a, aa	water, Aa (waternaam) Drentse en beek. Veel wateren (rivieren, beken, meren) hebben een naam die Aa, Ae, E, Ee, Ie, of IJ in zich hebben. Dit betekende oorspronkelijk gewoon 'water' en heeft zijn oorsprong in het Oudgermaanse aha of ahwô (ook verwant met het Latijnse aqua en tevens terug te vinden in het Deense en Zweedse A.) In het Nederlands is Aa door betekenisverenging meer specifiek een naam voor rivieren (of rivierachtige wateren) en is het weer lokaal verder vervormd tot Ee, Ie of IJ. Soms is het aan de naam voorafgaande lidwoord de geassimileerd met Ie en wordt zo Die.
aanwendungen, aenwenningen akker	stuk land aan de kop van een akker waar de ploeg werd gekeerd. Ook wenakkers A.H.B - Verzameling percelen, individueel toegeedeeld, grenzen vaak gemarkeerd door veldkeien. DW - akker -s, de 1. stuk bouwland. 'n Mooie akker rogge (Zuidwolde) We gaon de akker maor weer op ik zal gek zijn! 2.perceel van een bepaalde grootte, speciaal in veengebieden Een akker is een schepel laand (Pesse). Grondsoorten en Delfstoffen - akkers veelal op moderpodzol, percelen op de es. T.S - In Drente verwijst akker naar een stul bouwland dat van andere percelen kan worden onderscheiden.
barg, baarg, berg beente bente berg, barg	T.S - Kleine verhoging in het landschap. Betekende oorspronkelijk 'hoogte'. bentgras, Ook: beunte (Veenkoloniën), (Zuidoost-Drenthe (veengedeelte)), beente, beent - DW pijpestrootje. Hier hej wat benties um de piepe schone te maeken (Diever) - DW T.S - Hoogte (zie ook barg). Soms in de betekenis van 'opbergen' in verband met een bewaarplaats van hooi, schoven, vlas of graan.
beus	DW - beus, bijvoeglijk naamwoord, bijwoord.Ook: boos (Zuidwest-Drenthe Noord), beuze. 1. flink, stevig B153 Het is een beuze waarker (Diever) Het lochte beuze, 't onweer is niet wief of (Broekhuizen) Het is beus weer. tegenspreken. 2. kwaad. Wat een kwaolie - DW
binnenveld blik, blikken blikbeeren blok	(voormalige) woestegrond, heide met vennen en zandverstuivingen. Omsloten door beekdalen. kalle schaduwloze vlakte aan de rand van een beekdal, Naarding (1953) Laag liggend stuk grasland - M.S blauwe bosbes T.S - afgesloten blok land, min of meer rechthoekig van vorm. Waarschijnlijk van het oude woord beluiken, dat afsluiten betekend. Soms ook in de variant 'lok', kan ook verwijzen naar een veenlaag waarin veel restanten van wollegras zit.
boeckweit boerhek	boekweit draaihek/landhek o.a. op de Stienkamp bij Mantinge. DW - Boerhek, het 1. hek als afsluiting van de weg naar de es.

boksloot	waterafvoer, oud vaartuig, zo genoemd in 1899, later Verlengde Middenraai. Een boksloot is hier een ziedsloot van een wieke, zo bried dat er een bok in kan varen (Hoogeveen) DW
bol	DW - stier, de verzorger van de hengst, stier , beer van de marke had 'emolumenten' zoals extra perselen land b.v. Bolakker, Bolmaet, Bollenvluus. DW - stier De koe mut bij de bolle (Dwingelo) Bij hum houdt ze de bol zeurpiet, dwarsligger. Hie mot weer bij de bol als bn
bollen	DW - in de wei doen. In det stuk laand is jongvee ien eschaard van wel tien boeren (Ruinerwold) De pinke hew bij Hendrik inschaard (Padhuis) inscheren
bonkaarde, -eerde	DW - bonkaarde, bolster De bonkeerde mut er eerst of (Koekange) Wiki - De bovenste laag van het hoogveen (40-50 cm) wordt bonkaarde genoemd en is niet geschikt om er turf van te maken. Deze bonkaarde werd in de Groningse, Drentse en Friese veenderijen vermengd met de zandgrond die na het afgraven van het veen tevoorschijn kwam en vormde zo de dalgrond, die met goede bemesting en ontwatering een redelijke landbouwgrond vormt.
boon- / bone- / bonen-, akkers/kampen	bonen teelt, op omheinde akkers
börkt	berkenbosje - DW
braak	T.S - Braakland, dat een periode als weide was gebruikt maar na verloop van tijd is 'gebroken' om er bouwland van te maken.
bracht	omheining, omheind cultuurland. Hooggelegen, in uithoek met tenminste aan twee, soms aan drie zijden lager land - A.H.B 13
bree, brie, bried	A.H.B - Naar verhouding breed perceel. DW - Ook: braaid, braid, breed . T.S - Bree wordt gebruikt om verhoudingsgewijs bredere akker aan te duiden. Op de kop van peecelen met een dergelijke naam - waar men de ploeg kon keren' wordt de naam 'wending', 'wenakker' gebruikt.
breistroeken	naar Breijstruikmeer bij Mantinge op de Achterste Knijpe kaart 1825
brink	centrale open ruimte in veel Drentse zandnederzettingen, vaak begroeid met gras en eikenbomen. brink=rand met een flauwe helling naar een stroomdal - J.W. Brinken - J.Weideplaats bv Osbrinken bij Oosterhesselen - J.W. In het begin aan de rand van een dorp - T.S
broam / brummels	bramen
broek, broeken, broeklanden	J:W - moerasbos; wilg, els, berk, later vaak als hooiland. Dargveengronden, moerasbos. DW - Broekland, drassig land, uitsluitend in het meerv. en vaak in samenstellingen als veldnaam. ED - Laaggelegen , venige graslanden, zeggemoeras en elzenbroekbos. Grondsoorten en Delfstoffen - Eerd- en veengronden langs beken voor grasland (beekdal). Eerdlaag is een humeuze bovenlaag. T.S - oorspronkelijk 'moeras(land)', in drete ook broeken. Vaak vochtig, drassig met wat struikgewas begroeid land langs de oever van een beekje.
buir (goorn)	volkstuincomplex in de buurt van het dorp, gemeenschappelijk gebruik
bult, ook bulte en bulde	T.S - kleine verhoging in het landschap (als berg, barg) minder omvangrijk als berg. Oorspronkelijk van 'bel' en 'bol' samenhang met de betekenis van opzwellen.
buun / bune	veld met bonen, omheind stuk veldgrond of hooggelegen veldgrond. Bune ook voor vlechtwerk/vlechtheg - T.S

buus	DW - buust I de, Ook: buus (Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte)), buuns(t) (Zuidwest-Drenthe), beuist (Kop van Drenthe), (Midden-Drenthe), bies(t) (Midden-Drenthe), (Veenkoloniën), (Zuidoost-Drenthe (veengedeelte)) 1. biest, eerste melk van een koe na het kalven, colostrum. Het kalf wol de buust eerst niet zoepen (Geesbrug). Wij moet wat buust achter de hand holden veur pankoek (Borger)
crane / kraen dagmaat	kraanvogel, fourageerden op akkers tijdens de trek, in die tijd ook als broedvogel. Ook: dagmat, dagmad, mad of mat - Landmaat (maten) die vóór de invoering van het metrieke stelsel (1820) werd gehanteerd bij groenland, in het bijzonder hooiland. Oorspronkelijk stond de dagmat voor de oppervlakte hooiland die door één man in één dag gemaaid kon worden. In tegenstelling tot de traditionele maten voor het bouwland (zoals de mud) was de dagmat in heel Drenthe even groot en mat 0,68 ha. Een dagmat telde 400 vierkante roeden Groninger maat - ED.
dal, del damberen	T.S - percelen liggen lager dan de directe omgeving, ook voor kuil. Ook als 'del' jeneverbes, plamtak voor pasen. Gebruik bessen; vochtafdrijvend, voorkomt winderigheid, wekt eetlust opsmakmaker in de zuurkool, jenever. Oost Nederland Damme, Dammer, Damberenbos, Damberen, Dankberbei, Dangerbeien (beien zijn bessen), Dampol of Dampölle en Menneke of Oldemennekesboom
darg, dargveen	DW - dargveen het onderste van een veenlaag. Dargveen zit op het zaand (Norg) Dargveen wordt zegd tegen het veen in de maolanden (Zweelo) Wiki - De onderste laag (30-40 cm) wordt dargveen genoemd. Deze is sterk samengeperst en bevat vaak 'kienhout'. Dit zijn wortels en delen van stammen van bomen die in het veen nog als eventueel platgedrukte, maar wel herkenbare, resten aanwezig zijn. Grondsoorten en Delfstoffen. - Onvruchtbaar, leiig, zandig veen, vaak in de onderste laag van veenpakketten.
darp dick diep, diepje	dorp, oorspronkelijke hoeve, iets omheind - J.W dijk - J.W T.S - diep of diepje vaak een keline beek uitkomend in een grotere waterloop. DW - diep I -en, het, Ook: deeip (Kop van Drenthe), (Midden-Drenthe), deep 1. (vaak verkl.) stroompje. Het Schombekker diep wórdt brieder maakt (Padhuis) Het olde diep löp an de noordkaante van 't Hogeveine (Hoogeveen)
dijk, diek	T.S - betekend zowel dijk als waterkering. In de herfst en winter kon je alleen over dijken door de natte (veen) gebieden reizen en betekend ook weg. DW - diek -en, de 1. dijk. Der lop allend een zaandpad over de diek (Hijken) 2. weg, drift door wei- of veenland, weg langs de vaart. De boeren zetten de pullen an de diek (Ruinerwold) De diek was almaal modder (Eext) Over de dieken gungen wie hen het laand (Roswinkel)
dikt	T.S - Dicht begroeide percelen bos. In het woord 'dicht' zit ook de oorspronkelijke betekenis 'samenhangen'. J.W - dicht eikenhakhout, kreupelhout.
dil	del of dal - J.W

do, dokig	nevelig, dokig - A.H.B DW - Dokig bijvoeglijk naamwoord, Ook: dokerig, daokig (Midden-Drenthe), (Zuidoost-Drenthe), (Zuidwest-Drenthe Zuid) 1. mistig, heilig Het is dokig um de bos, ij kunt niet wied zien (Sleen) Het wordt tegen de aovend aordig dokig over het laand (Schoonoord) Mistig, betrokken, nevel, mist, (over het veld hangende) dauw - GTB
dobbe, dob	T.S - Wjst op kuil, soms gegraven als drinkkuil voor vee, maar ook veenkuilen. Er zijn ook dobben die als kleine veentje beschouwd moeten worden. Is verwant aan 'dompelen' en 'uitdiepen'. DW - dobbe l - laagte, kuil, (gegraven) watergat, opslagplaaT.s voor bieten, aardappels etc., scheldwoord, sufferd.
doo	DW - dode -n, doo, (, de, Midden-Drenthe, Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (veengedeelte) Ook: dooie, do (Midden-Drenthe), (Zuidoost-Drenthe (veengedeelte)) Bron: J.H. Bergmans-Beins & J.H. Bergmans-Beins
edder	adder
eekt	eikenbosje - J.W
eers	T:S - van 'aars' . Betekenis is 'achterste' of 'staart'.
ekkel	DW - ekkel -s, de 1. eikel De kraaien zoekt hier ekkels onder de bomen weg
emmer	Emmertarwe, emmer of tweekoren (Triticum dicoccon, synoniem: Triticum turgidum subsp. dicoccon) is een tetraploïde tarwesoort, met wilde en gecultiveerde varianten.
esch / es	De bouwgrond, welke bij een dorp of landgemeente behoort, en die aan verschillende eigenaars in gemeenschappelijke eigendom toebehoort, in dier voege dat de deelen, bij de onderscheiden personen in gebruik, niet van elkaar zijn afgesloten of geheind. Nog heden is esch in tongvallen in gebruik voor openliggend bouwland - ED. Es - Het ging daarbij om een aantal kleine, vierkante of rechthoekige percelen met een lengte-breedte-verhouding van 80 tot 120 meter en een oppervlakte van 0,75 tot 1,5 hectare. Ze liggen doorgaans op enige afstand van de huidige esdorpen, omdat ze dateren uit een periode waarin de bebouwing nog regelmatig verschoof. De percelen werden individueel gebruikt en waren omheind, wat men een kamp noemde (van het Latijnse voor veld, campus) - J.Wikipedia
eursinge	over-essinge, over de es (vanuit het dorp gezien) bij Beile, Pesse, Westerbork en Westenesch
gat	T.S - Meestal een gegraven kuil b.v voor zandwinning. Ooespronkelijke betekenis waarschijnlijk 'hol'.
geer	T.S - percelen die in een punt toelopen, geerende lijnen, taps toelopend.
gel, gol, gul	resp.droog, schraal, onvruchtbaar - J.W
glins, glont	hek - J.W. Hekwerk met dwarslatten - T.S
goor, gore	laag slijkerig land - A.H.B. Slik, drek, moddersloot
goorn, goornakkers (gaorn, goerns, goorns, goornaties)	T.S - van het duitse 'Garten' en Engelse 'garden' ook in 'boomgaard' . Oorspronkelijke betekenis 'omheining' . kleinen stukken grond dicht bij huis met bomen of een hefg omzoomd. ED - tuingronden, moestuin, kleine hoek bouwgrond voor tuinvruchten, bij huis of op de es, veelal door heg of anderszins. O.a koolgoorns, buurgoorns gezamenlijk tuincomplex, goornakkers; intensief gebruikte akkertjes op de es, vaak dichtbij de nederzetting. Niet zo groot stuk weiland, door wallen of bomen omzoomd. Teelt tuinbouwgewassen of speciale arbeidsintensieve teelten. A.H.B - Ligger het dichts bij de boerderijen.

greven	wallen, kan ook op andere graafactiviteiten wijzen - A.H.B
gruit	kruiden mengsel met o.a. gagel, gagel smaakmaker voor bier met o.a rozemarijn, <u>gagel</u> , salie, duizendblad en laurierbessen
gruppen, grup	door greppels gescheiden/gemarkeerde akkers - A.H.B. DW - 1. greppels maken (Kop van Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte), Zuidwest-Drenthe Noord) 2. (veen)greppels losmaken Dat gruppen was zwoor wark (Barger Compascuum) De pen zit zowat dichte, wij mut neug hen gröppen (Broekhuizen). Toelichting op de Bodenskaart van Nederland blad 17 West - Op bijna alle essen komen delen voor, waar in de ondergrond talrijke, 9 a 10 m lange en ca. 50 cm brede sleuven aanwezig zijn op een onderlinge afstand van ca. 2,5 m. Ze worden in de oudste en in de jongste delen van de es aangetroffen. In het eerste geval zijn de sleuven gevuld met materiaal uit de bovengrond; boven en naast de sleuven is enig zand uit de ondergrond aanwezig. Deze sleuven zijn duidelijk in het al bestaande akkerland gegraven, mogelijk om de bouwvoor, in verband met gebreksverschijnselen of ziekten, met zand uit de ondergrond te verversen (Edelman, 1943). GTB - GRUPPE —, znw. vr; mv. gruppen. Een dialectische bijvorm van GREP (zie ald.), doch zie ook GROEP, 1ste art. Bij KIL. [1588]: Grubbe, gruppe. Fovea, cloaca. +↔1. Smalle uitgraving tussen de bouwakkers of in het weiland, meestal bestemd tot ontwatering; greppel (in de bet. 2). Grup ... greppel ... tot drooglegging der landerijen, MOLEMA. (Het) land op gruppen werpen: er greppels in maken, het begreppelen.
haagh, heegh	T.S - een wat hoger liggende smelle strook land. heg, haag, smalle begrenzende strook bos.
haar, haren	T.S - vaak hoger gelegen droge grond. Mogelijk 'lange hoge rug' of 'harde steenachtige' grond. JW -hoger dekzandrug in het landschap, schrale droge grond met grassen en struiken. Zandige hoogte in de heide, alleen als veldnaam. Haar een kenmerkend toponymische element bij dekzandruggen, speciaal in Oost-Nederland. Een mooi voorbeeld is de zandrug van Nieuw Balinge, De Haar.
hage, hege	T.S - een soort heg, in de betekenis van omheining.
ham / hem	J.W - afgesloten percelen. A.H.B (45) - Hammen = weilanden in bocht van een stroom/beek.
hamerik	T.S - ouder woord voor dorpsgebied is 'hammerik' of 'hemmerik' ('haam' of 'heem').
hammen	A.H.B - weilanden. Meestal gebogen percelen, net als de ronding van het achterwerk van het varken, gmet hout begroeide weilanden.
hammik / hammp	hennep
harde	moelijk te bewerken, slechte grond - A.H.B 57. Hardemaat = natte weide
harst/harsten	met bosaanduiding; hulst-, Sparkel-(vuilboom), ask- (es)
hasel / hessel	hazelaar
heck	draaibare afsluiting/omheining van een weiland of erf. Ook wrang of wrocht
hees / heest	T.S - 'heesters' met bomen en struiken begroeid gebied, J.W - beuken/eiken bosje, kreupelhout.
heet, hiet, heide haide	T.S - tegenwoordig denkt men aan 'heide' (erica) vroeger ging het om onbebouwd, wild begroeid land.
hem	hoek
heugte	heugte -s, -n, de, Ook: heugt (Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte)), hoogte (Zuidoost-Drenthe) 1. hoogte. Hoogten in het laand dreugt het eerst oet en wilt best stoeven (Eexterveen) heugte -s, -n, de, Zuidoost-Drenthe, Zuidoost-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte), Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte). Hoogte, hoge zandkop of - rug.

heuring	slijk - J.W. Hoornaar, wespen soort. DW - hörp -en, de, Ook: hörke (Zuidoost-Drenthe , hurke (Zuidoost-Drenthe (veengedeelte)), (Zuidwest-Drenthe), horke (Zuidwest-Drenthe Zuid)
hietbeeren	kraaiheide
hoek (kamp, goorn, akker)	hoekvormig of op een hoekgelegen
hof(akker)	Hof(-akker) Toponiem dat op veel oude esdelen wordt aangetroffen. Met hof werd in vorige eeuwen het erf van een boerderij aangeduid, de ruimte rond de gebouwen. We vinden het terug in onder meer de grondschattingregisters ('onroerend goed belasting') van de 17e eeuw. Het werd daarin als bestanddeel van het boerenbedrijf aangemerkt en maakte deel uit van de opsomming land-boerderij met eventueel bijgebouwen-hof-goorn-boomgaard en waardeel. De hofakkers grensden meestal aan de boerderij. Waar Hofakkers als toponiem op de es voorkomen, duidt dat op oude bewoning. Momenteel leeft de naam voort als straatnaam in verscheidene Drentse nederzettingen - ED.
hof, hoven	DW - 2.erf bij een boerderij, tuin, groententuin(Midden-Drenthe). Een hof is een stuk grond um de boerderij. Zaoterdays mus de hof ophemmeld worden. T.S - Verwijst naar een boerderij van een grootgrondbezitter. Kan ook een erf met tuin en/of boomgaard betekenen.
holt	oud eikenbos, bos. T.S - met bomen begroeid terrein. Had te maken met gekaphout, bos met geschikt timmerhout.
honden, honde hoogveen	Misprijzenden naam ook katte(koel) - A.H.B Wiki - De bovenste laag (40-50 cm) wordt <u>bonkaarde</u> genoemd en is niet geschikt om er turf van te maken. Deze bonkaarde werd in de Groningse, Drentse en Friese veenderijen vermengd met de zandgrond die na het afgraven van het veen tevoorschijn kwam en vormde zo de dalgrond, die met goede bemesting en ontwatering een redelijke landbouwgrond vormt. In de Peel gebeurde dit niet, daar werd de vale turf, zoals men het daar noemde, verwerkt tot turfmolm. De onderste laag (30-40 cm) wordt <u>dargveen</u> genoemd. Deze is sterk samengeperst en bevat vaak 'kienhout'. Dit zijn wortels en delen van stammen van bomen die in het veen nog als eventueel platgedrukte, maar wel herkenbare, resten aanwezig zijn.
hoorn, heurn, heurne hoos	T.S - Hoek, punt of spits. Als in de 'hoorn' van een koe. Later meer als uitstekende punt. smal stukje land. Naar smalle kousenband - H.E/T.S
horst / hörst / hurst / harst / haarst / haor(haoren)	met bos begroeide zandhoogte, nest (roofvogels). Horst, met kreupelhout begroeide hoogte. In het Oudnederlands alleen als toponymisch element overgeleverd - GTB. Geïsoleerde kleine zandopduikingen te midden van het dargveen hebben vaak 'horts' namen - J.W.
hort	draaibare afsluiting/omheining van een weiland of erf. Ook wrang of wrocht
hoze	Broekriem. DW - hozebaand de, Kop van Drenthe Ook: hoos... (Kop van Drenthe) Bron: H. Tiesing & H. Tiesing 1. kouseband De hozebaand zat bij kèrels um de hoze, die under de underbuks zat, bij vrouwen net under de knie, (Sleen)

hul, hulle, hullen	kan zowel hoogte/heuvel als laagte/lage weiden (veenzone/heuveltje, bij J. Wieringa) betekenen. DW-1.veenzone, heidezone(Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte)) Wij möt nog even hen hullen stekken adhuis)
ie, -tie	verkleining; Kaampie, Veldties
ing, inge, (in Mant <u>inge</u>)	eerste nederzettingen, hoofdbetekenis "behorende aan"
kamp, kaamp, kaampe, kaampies, kaampen, camp(us)	T.S - van het latijnse woord 'campus' , dat 'veld' betekende. Gebruikt om omheind perceel bouwland of weiland aan te duiden. ED - afzonderlijk omheind blokvormig perceel, los van elkaar liggende ontginningen of aan de rand van de es, later aaneengegroeid. Het waren individuele ontginningen van woest land meestal heide, het toponiem heetcamp (heet=heide) wijst daarop. Hier werden vaak aparte gewassen verbouwd. Kampen zijn meestal jonger dan essen, stukken zijn weer nog jonger.
kar (kamp)	A.H.B - Van Kerck-kamp, verdrentsing van kerk naar kark.
karven	karven werkwoord, zwak, (on)overgankelijk, Kop van Drenthe, Midden-Drenthe, Midden-Drenthe, Veenkoloniën, Veenkoloniën, Zuidoost-Drenthe, Zuidwest-Drenthe Noord, Zuidwest-Drenthe Noord, Zuidwest-Drenthe Zuid Ook: kaarven (Midden-Drenthe), (Veenkoloniën), (Zuidwest-Drenthe Noord) 2. slecht maaien, zodanig dat er een strook blijft staan(Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte), Zuidwest-Drenthe) Die karft er ok wat an of, mēeien kan e niet (Sleen) De meiers hebt er mor flink an het karven ewest (Hoogeveen)
katten(ackers)	T.S - ongunstige bodemgesteldheid. A.H.B -Kattenkoel de, Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte) 1. Kuil in het dorp, ten behoeve van de brandweer, DW - Misprijzenden naam, kattekoel, kattenkamp, (kat, katte = keet of boete). Rob Rentenaar - Aardrijkskundige namen die met Kat- of Katte- beginnen hebben naamkundigen in verschillende landen al decennia lang beziggehouden, niet het minst omdat ze in zoveel verschillende samenstellingen voorkomen. Als we ons alleen maar tot Nederland beperken en dan nog tot namen met de verbogen vorm katte-, dan ken ik Katteakkers, Kattebaan, Kattebeek, Kattebeemd, Kattebocht, Katteborg, Kattebos, Kattebroek, Kattebrug, Katteburen, Katteburg, Kattedam, Kattedans, Kattediep, Kattedijk, Kattegat, Kattehagen, Kattehoek, Kattehof, Kattehol, Kattehuizen, Kattekamp, Kattekelder, Kattekop, Kattekraam, Kattekuil, Kattelaan, Kattelend, Kattema, Kattemars, Kattemeet, Kattepad, Kattepeel, Kattepoel, Kattepol, Kattepolder, Katteput, Katterijt, Kattesingel, Kattestaart, Kattesteeg, Kattestraat, Katteveen, Katteven, Kattewaard, Katteweg, Katteweijer en Kattewinkel. Van deze namen is Kattegat ongetwijfeld de naam die het meest frequent voorkomt. Ik telde daarvan in ons land dertien vertegenwoordigers. Er is in de loop van de tijd heel wat over de betekenis van het element kat of katte in plaatsnamen geschreven. Een deel van die verklaringen is zinnig, een deel speculatief en het grootste deel erger dan dat. Gelukkig hoeven we ons voor het Kattegat niet op een ingewikkelde etymologische dooltocht te begeven. Er bestaat in het Nederlands immers een soortaanwijding Kattegat die uitstekend geschikt is voor de verklaring van de naam Kattegat. Dat woord wordt onder meer gebruikt voor een opening in een pakhuis- of schuurdeur om de kat door te laten, voor een nauwe doorgang in het algemeen of meer specifiek tussen twee huizen, voor een smalle vaart en ten slotte, in de mond van zeelieden, voor een gevaarlijk en moeilijk vaarwater.
kattenkoel	DW - kattenkoel de, Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte) 1. kuil in het dorp, ten behoeve van de brandweer.
kerms, kerven, karf	A.H.B - insnijden, ingesneden, tussen getrokken vooren liggend, afgesneden.

kibbel (veen) kniepe, knijpe	turfwinning 19e eeuw waarbij men elkaar de eigendomsrechten nogal eens betwistte zonder grens (buurpercelen), smal afgeknepen heideveld aan de rand van ontginning. Ook stuw om op hogere grond water vast te houden. Voorste en Achterste es zijn van elkaar gescheiden door lang en smalle nog woestegrond, je loopt er vast, komt kniep - A.H.B 45
koel, koele, kuil	T.S - oorspronkelijk 'verdieping' of 'relatief kleine inzinking' in het veld. ook een door turfwinning ontstaan gatv werd kuil genoemd. DW - 1. kuil, Alle koelen staan nou vol water (Meppel), Der zit een beste koel in de weg (Zuidlaren) Het zint almaal koelen en gaoten (Westdorp), Het water ien de koele is gauw op. DW - 2.B39 veenkuil, Op de olde koele zetten. Put, Wel 'n koel graaft veur 'n aander, valt er zölf in (Erm). gegraven vijver voor drenken van vee en blussen van branden.
koffiedik kool (goorn)	venige grond op Nijland langs de Steendervalsweg, zo werd dat genoemd in het dorp Mantinge moestuin, kleine hoek bouwgrond voor tuinvruchten, bij huis of op de es, veelal door heg of anderszins. O.a koolgoorns, buurgoorns gezamenlijk tuincomplex. DW-niet zo groot stuk and, door wallen of bomen omzoomd.
kreie	kraai, DW - krèei -en, de - Ook: kraaie (Veenkoloniën), (Zuidoost-Drenthe (veengedeelte)), (Zuidwest-Drenthe), kreie (Zuidwest-Drenthe), krei (Midden-Drenthe), kraai (Kop van Drenthe), krèeie (Midden-Drenthe), kreeie (Zuidwest-Drenthe Zuid) 1. kraai - Hij hef kiend noch kreeie (Broekhuizen)
kreuzen / moskreuzen laank laar	veenbes DW -lang: lank (Midden-Drenthe), laang (Kop van Drenthe), lank. T.S - 'bosweide', weide waar houtproductie ook belangrijk was. Later in de betekenis van 'bos'. In Drente ook laag gelegen moerassig stuk land.
land, laand	T.S - aanduiding voor een gebied of stuk land. Een veehouder noemd een weiland 'land' een akkerbouwer akkerland 'land'.
leeg, leege, lien, lijn loo	liggen niet hoog - A.H.B 23 vlas; DW - Lien zèeien (Sleen) bos of openplek. Spek (2004) legt veel meer de nadruk op de betekenis van open plek in het bos. J.W - Bos of openplek, meestal in eikenbos.
made, maode, maot(en), madelanden, maat, maten	broekveen/darg - J.W. Hooilanden dicht langs de stroom, mad = nat doordrengt, overstromd - dagmaat= wat een man in een dag kon maaien. Etymologisch verwant met het Engelse 'meadow' - ED. Zie ook - morgen. Grondsoorten en Delfstoffen - Eerd- en veengronden langs beken voor grasland (beekdal). Eerdlaag is een humeuze bovenlaag.
mantinge	In 1335 vermeld als <i>Mantinc</i> , in 1513 als <i>Mantinghe</i> . De betekenis van de naam is: bij de lieden van de persoon <i>Mante</i> , een verkorte vorm van Manfred (mand = zich verheugen).
marke, boermarke	De marke, ook markegenoot.schap of boermarke genaamd, is een middeleeuws collectief van grotere boeren die gezamenlijk het beheer en gebruik van hun gemeenschappelijke gronden reguleerden. 1. marke, gemeenschappelijk bezit van bewoners van een bepaald gebied. Die grond heurt nog an de marke van Norg (Westerveelde) De marke Stienbargen hef nog onverdielde - rond (Zuidwolde) Hij hef nog een stokkien laand liggen ien de maarke van Oldenhaove (Ruinen) - DW

mars	oude spelling 'marsch', is familie van meer, in de algemene betekenis 'water'. Marsland is land wat bij water hoort en dus vaak moerassig is.
meerstal	natuurlijk gevormde plas in actief, levend hoogveengebied. DW - Meerstal de 1. veenplas met stilstaand water of moerassig gedeelte in het land. Bie de boer hier tegenover hebben ze nog ain meerstal in het laand, dat is aaltied nat (Valthermond) Zwartemeer was eerder een meerstal (Klazienaveen) Van de meerstal bie oes in het land vertelt ze dat door vrouger een scheper in verdrongen is (Barger Oosterveld) 2. verbreding in een vaarwater(Zuidwest-Drenthe Zuid)
Mekel(er)	't grote meer, grondeloos, "het eerste zou in zijn naam 'godheid' kunne verbergen" - J.W Germaanse vorm verwant aan het Griekse Mega)lo)s dat groot betekend - A.H.B
moer, moor (ook more)	T.S. - 'moer' directe familie van het woord 'moeras' en 'meer'. (Zeer) vochtige grond, betekenis geleidelijk ontwikkeld tot 'veenachtige grond'
morgen	vlakke maat 1 morgen - 0,8127 hectare. Dagmaat (Drente)= 0,6776 hectare wat een man in een dag kon hooien. DW - 1.landmaat van uiteenlopende grootte. Vroeger gung men aaltied vro oet bedde um een mörgen gres te mēeien. Het Hogeveine is esticht deur Van Echten en zien Compagnie van 5000 morgen (Hoogeveen) - DW
mudde	DW - 1.inhoudsmaat, waarbij voor de verschillende producten verschillende - niet altijd eensluidende - mate 40 Mudde rogge van 't bunder was vroger best (Pesse) 2.landmaat (niet vk), meestal 25 are, maar ook 1/3 ha(Zuidwest-Drenthe) Wij hebt vandaog nog een mud laand rogge zeid (Drouwen) Der was een oosters mudde (= 4 schepel laand) en een westers mudde (= 3 schepel laand) (Dwingelo)
mul	DW - mul bijvoeglijk naamwoord 1. rul, los Ik kwaam mit de waegen in het mulle zaand terechte (Dwingelo) muul 2. vermolmd(Zuidoost-Drenthe (veengedeelte)) Dat holt is mul (Klazienaveen). Wijst op mulzand (buulzand) - A.H.B 57
nes	een stuk land dat in een hoekpunt ligt werd soms 'nes' genoemd. Het woord is familie van 'neus' en betekend 'uitstekende punt'. Uit de combinatie 'op den es' is soms via 'op de nes' ontstaan. En gaat dus terug op 'es'
Nysinghes, De	familienaam, Scholte of schulte (eerste burgers) van Westerbork, Rechtelijk ambtenaar (De Nysinghs) - A.H. B 67
oel	
palderd, pallerd, pallert	palderd -s, de, Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte) pallerd 1. Komt ook voor als eigennaam(Kop van Drenthe, Zuidoost-Drenthe) 2. stilstaand water, poel Aj eerder braand hadden in het darp, dan kwam het water oet de pallerd (Emmen) 3. modderpoel. Het was in de meitied daor ien palderd (Sleen) palderd -s, de, Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte) Uit Brinkenboek; Pallert, dobben werden of worden in het zuidelijke deel van de Hondsrug 'pallert' genoemd en betekend poel of moeras.

palm -boom of - bos)	jeneverbes, plamtak voor pasen. Gebruik bessen; vochtafdrijvend, voorkomt winderigheid, wekt eetlust opsmakmaker in de zuurkool, jenever
palts	weg in Mantinge. Zie ook palderd, pallerd, pallert.
parc / perc / peric	omheinde ruimte, houten latwerk
plag, plaggen	afgestoken zode van een gras- of heideveld. Gebruik: potstal, brandstof
plat	plat II het 1. lapje grond(Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte)) Wij wilt nog even een plattien ofbranden. 2. open of verwaterde plek(Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte)) IJ hebt daar ok een plat in de rogge (Emmen) 3. waterplas in het land(Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte), Zuidwest-Drenthe Zuid) De kinder kunt 's winters mooi op dat plat scheuveln (Oosterhesselen)
pol	hoger gelegen, ook berg of bult. Pol, hoogte in het land -DW Polle, polakkers, hoge percelen - A.H.B
pol	T.S. - een 'pol' is meestal een plek die iets hogere ligt dan de omgeving, ook eiland)je). Waarschijnlijk verwand aan '(uit)puielen' met de kernbetekenis van 'omhoog komen' of 'zwellen'.
raai	waterafvoerende greppel, sloot, kanaal. Ook wel groepen geheten.
raat(akkers)	op lemige moderpodzolgronden aangelegde celtic fields - J.W. Bijenraat
riet, ook riete, reet en rete	T.s. - verwijst naar een veenachtig moerassige plek in het land. Voor de hand om aan te nemen dat het hier om de rietplant gaat.
roebol, roebol	WIKI - Heermoes (Equisetum arvense) is een plant uit de paardenstaartenfamilie (Equisetaceae). De plant wordt ook wel 'roebol', 'akkerpaardenstaart' of 'unjer' genoemd.
roetsjoek	zie robol, stamd mogelijk af van robol, roebol
rot, röt	T.S. - rotten is vergaan, maar ook roten van vlas. Gaat mogelijk terug op (uit)roeien. Zo ook roeien.
röt, rotten	rotten van vlas
rotten	GTB -1. Roten, plantvezels door de inwerking van stromend water van de stengel losweken (vlas, hennep). Doen rotten, tot ontbinding doen overgaan; van gezwollen, murw of week maken.
ruske, rusche	bies van de familie der Juncaceae De maegies mèuken een kraanse van russen (Diever) Ik mot ruschen maaien um der stoulen mit te matten (Barger Compasuum) Eerder dekten ze ok mit ruschen - DW
rusken	pitrus - DW - Ik mot ruschen maaien um der stoulen mit te matten. Hij bon de bonen vaast met een rusk. Via het parenchym kan de plant zuurstof naar de wortels transporteren, waardoor deze ook in <u>zuurstofloze gronden</u> nog kan groeien (zeer natte omstandigheden). Zwak zure, kalkarme, vaak <u>verstoorde</u> grond.
scharre	schraal. Ook schaden, scharren (plaggen) - A.H.B
scheper	schaapherder
schol, scholle	T.S. - betekend ondiep. Bij bouwland gaat het dan om opprevlakkig, ondiep, geploegde akkers. Het Drentse 'in schollegies leggeb'n' wijst daarop. Woord is familie van 'schil' betekenis hangt samen met 'slijten'. Ook zoden noemd men wel schollen.
shot / schut	schutten, opsluiten van vee binnen een omheining. Opgevangen, geschut - A.H.B

slag, slagen	T.S. - Het werkwoord 'slaan' had ook de betekenis van 'verdelen'. Mogelijk een verband met het in de grond slaan van markeringspalen. Bij veldnamen gaat het om stukken verdeeld land, die niet langer gemeenschappelijk bezit zijn. DW - slag - soort, perceel, maat, iets, hoeveelheid pasgegraven, gedeeltelijk rechtop neergezette turf.
spek, spiek	brug van slierten, twijgen en plaggen; J. Wieringa. Vaste brug van vernagelde boomstammen waarop rijs en graszoden - A.H.B variant van spik, spikke primitie bruggetje van slierten, takkenbossen en plaggen, ook horde van rijshout, twijgbrug of knuppelbrug. Synoniem van v(l)eken of los opgeworpen dam in een sloot. Drents: spekmaten en spekdiek, ook wel spijk - M.S Spikke de Bron: Drentsche Volksalmanak 1. brug, til, stoep - DW
stee	stee steden, de het, 1. plek, plaats Hij woont nou op een aandere stee (Hijken) Dat stee was zien eigendom.
stien, steen, ook stene, stein en stain	T.S. - veel steen (keien, keitjes en splinters) in de grond. Ook als nabij een hunnebed ligt. Oorspronkelijk betekenis is 'vast' , 'stevig'.
streien, streijen	J.W - wellicht strooisel)strijsel) onder het veen, al stak men liever plaggen niet van de hoogste gronden. DW - strèeien overgankelijk, werkwoord, zwak, Ook: straaien 1.strooien. Geel zaand om te streuien mit de gladden (Valthermond) Wai struiden de koggelbonen in het waoter (Roderwolde) Hij is ok nog an het centen streien west Vrogger streiden ze zaand op de vloere van de gelagkamer 2.stro, kaf strooien onder het vee. Kaf wör broekt veur straaien (Eexterveen) An het wark, zwienen strèeien (Stieltjeskanaal) 3. lene zand in de ogen streien. 4. verstrooien van mest, molshopen. Zij bint an het molbulten streien (Eext)
streng, strenge stroeken, struken stroet, stroeten	T.S. - in een veldnaam; langgerekt perceel waardoor een stroompje loopt of liep. (heide)struiken T.S. - verwijst naar moerassiggebieden. Het woord wordt gevormd door een bestanddeel dat 'bruisen' betekent. Hiermee werd een perceel land benoemd waar kwel de oorzaak van de vochtigheid was. Er groeide daar meestal struikgewas omdat het moeilijk als weiland te gebruiken was. ED - Moerassig land, begroeid met struiken en laag opgaande bomen, o.a. Gagel en wilg. Liggen vaak nabij een beekje, zijn veenachtig en brongebieden voor de beken. Werden bij voldoende afwateratering als veeweide gebruikt. Smalle beek-brontakjes, betekenis: struikgewas of nauwe doorgang; J. Wieringa
stroot strubbe(n), strubbe, strobbe	dichte struikbegroeing - A.H.B T.S. - struiken op heideveld. De oorspronkelijke betekenis van het element is 'verminkt', 'verbruikt'. Laag knoestig geboomte ontstaan op plaatsen waar veel hout als geriefhout werd gekapt en het jonge eikenhakhout door schapen werd aangevreten. Zie ook koebos en eikengeriefhout.

stukken, stuk	T.S. - naam voor een stuk land. oorspronkelijke betekenis is 'afgesneden deel'. J.W. - (smalle) weides in beekdalen vaak ook omheind (met houtwallen, elzen). Hooiland al vroeg van de madelanden afgescheiden en later verdeeld, in de z.g. stukken. Grondsoorten en Delfstoffen - Eerd- en veengronden langs beken voor grasland (beekdal). Eerdlaag is een humeuze bovenlaag.
tange	T.S. - boven een veedngebied uitstekende zandrug. Ook als 'tonge'. Familie van het woord 'donk'
telling	telling -s, de, 1. jonge boom. Veur de dôrsstok weur meestied een telling bruukt. 2.telg, tak, die gebruikt wordt als stek, Zuidwest-Drenthe Zuid) As zie een pöppelèren boom kapten, dan zetten zie direct weer een neie telling in de grond.
tip, tippe	T.S. - puntig perceel.
tuyn / tuen / tune / toene	omheining, (moes)tuin, palen met vlechtwerk van takken.
vaelt / valt / vaelde	omheinde ruimte voor vee of mestput
vals	DW - veenplas of meerstal, verradelijke bodem, vals-onbetrouwbaar. A.H.B - veentie, veentje. Ronde depressie ook wel dobbe, meer of kolk. Del-, dal-, gat-, leegte-, vaals-, vals- betekenen nagenoeg het zelfde.
veen, vene	Drassige gronden, veengebieden of veenmoerassen, moer. T.S - grondsoort bestaande uit vergane planten o.a. Veenmos.
veentje, veentie(n)	T.S - anders dan je zou denken is het beslist niet altijd een klein stukje veen, 'veentje'. Het element verwijst naar 'vennetje', een klein meertje. De verkleining 'tje' is in het Drents 'tie(n)'. veentje, veentie(n)
veken / vleken	hek van vlechtwerk om akkers, weilanden en moestuinen mee af te sluiten
veld	T.S - het vrije gebied rond een dorp, dat niet tot de akkerlanden of bos behoorde. De betekenis houdt verband met 'uitbreiden, uitstrekken'. Ook wel als aanduiding voor heide en in het veen als legakker, zetveld om gestoken turven neer te zetten. DW - (voormalige) woestegrond, heide en pijpestrootje met zandverstuivingen. Veld, niet bebouwde grond, heidegrond, woeste grond. Grondsoorten en Delfstoffen - (voormalige) woestegrond, leverde plaggen voor de potstal, heidegrond.
vledder(s), vleeer, vlier	T.S - moerassige grond met daarop een dunne zode, waar je doorheen kunt zakken. GTB - 1. Moerassig veen. In het Oudnederlands alleen als toponymisch element overgeleverd. DW — VLEDDER, FLEDDER, VLEER, FLEER — , Zn. m., mv. niet aangetroffen. Mnl. der. dzaam naast vlieder (zie Mnl. W. op dat lemma), mnd. vlēder, nnd. fle(i)der, fleer (zie b.v. BERGHAUS; KÜCK). →Een wisselvorm van vlier en daarmee gelijkbet., voornamelijk in oostel. alecten, met name het Groningsch, en ook in het Zeeuwsch nog bekend. Vled(d)er wordt, buiten de samenst., alleen in wdb. aangetroffen; vleeer ook in teksten. Vlier, vlierboom, vledder, oft elhoren, PLANT. [1573]. Vledder. sax. sicamb. j. vlier. Sambucus, KIL. [1588] (in ed. 1599: "sax. sicam. holl. fris."). Vledder, Vleerboom, ziet Vlier, ELLEMA 618]. Vleer. Sambucus, CHOMEL [ed. 1743]. HEUKELS 225 [1907] ; HEUKELS 226 [1907]. DW - Ook: vlēer (Midden-Drenthe), (Zuidoost-Drenthe (zandgedeelte)), (Zuidwest-Drenthe), vledder (Kop van Drenthe), (Veenkoloniën)

vleer	DW - 1. vlier, Sambucus As de vleer bluit, meuj gien klokke mit eier zetten, want dan kooft ze niet uut Fledder, vlier, TER LAAN [1929]. Wdb. Ze. Dial. — De sloet byde vleren gecost te grauen 11 stuuers op n ost, HEMMEMA, Rekenb. 31 [1571]. Verscheide soorten van oomgewassen, om Heyningen te maken, of voor Stamboomen. ... Taxis. Palm ... Vleer, de witte, ordinaar, en met het Pietercely blad, Reg. v. Peer. en App. enz. 56 b [1721]. Conserf van vleer, BERKHEY, N. H. v. K. 1, 84 [1781].
voorde	T.S - plaats om een beek over testeken, doorwaadbaar. DW - geploegde voor. Ook: vore (Midden-Drenthe), (Veenkoloniën), (Zuidoost-Drenthe (veengedeelte)), (Zuidwest-Drenthe), voorde (Zuidwest-Drenthe Zuid), voorde (Zuidwest-Drenthe Zuid), vurge (Veenkoloniën). Doorwaadbare plaats - ED en J.W
vorrel	kwart van een geheel - A.H.B 46. Zeer smal stuk land
wait, weit - J.W	tarwe
wal	aarden wal, houtwal (beplant met bomen en struiken).
wan / want	vlechten, in het kader van omheining
wand	(nieuw) aangemaakte gedeelten werden, als ze nagenoeg rechthoekig of vierkant waren wel blokken of wanden genoemd maar meestal kampen - A.H.B
want	vlechtwerk
waogholt	jeneverbes, plamtak voor pasen. Gebruik bessen; vochtafdrijvend, voorkomt winderigheid, wekt eetlust opsmakmaker in de zuurkool, jenever
weer, waar, ware	T.S - weer of wer in veldnamen; 1 dicht bij of aan een stroompje waar men vis kon vangen. 2- kan ook waardeel, een bezits- of gebruiksaandeel in een onverdeeld stuk land zijn (vroeger gebruikte men veel land gemeenschappelijk en veel boeren hadden daar rechten in. Stamt van 'verweren' oorspronkelijke betekenis 'bezit'.
weide	T.S - grasland waar koeien kunnen grazen, 'weide of weiland'
weier	T.S - stamt af van 'vijver'; drinkkuil voor vee, ook wel sloot of gracht.
weit	1.boekweit (Midden-Drenthe, Zuidoost-Drenthe) Vrouger weur hier op het bovenveen heilwat weite verbouwd (Barger Compascuum) - DW
wen (akkers) ook kipackers	A.H.B - stuk (woest) land aan de kop van een akker waar de ploeg werd gekeerd. Bruntinge - de naam wenakkers geeft aan dat deze vorm is aangelegd na introductie van de keerploeg, deze verving het middeleeuwse eergetouw. Akkers wareb veel vierkanter voor de introductie van de keerploeg.

wen(ding), wenning	T.S - stukland gebruikt voor het wenden van de ploeg, ook wel 'hoofdakker' of 'kopland' genoemd. A.H.B - stuk (woest) land aan de kop van een akker waar de ploeg werd gekeerd. Bruntinge - de naam wenakkers geeft aan dat deze vorm is aangelegd na introductie van de keerploeg, deze verving het middeleeuwse eergetouw. Akkers wareb veel vierkanter voor de introductie van de keerploeg.
wilp, wilpe	wulp -en, de, Ook: wilp(e), wulpe (Zuidwest-Drenthe), wilp (Zuidoost-Drenthe), wilpe (Zuidwest-Drenthe) 1. wulp, Numensius arquatus. De wulp zit al te bruun (Sleen). De wilpe rop: ko uut, ko uut (Pesse)
winkel	knik, hoek - J.W. denk aan de winkelhaak van de timmerman.
wit(te)veen	witteveen vanwege het veenpluis. Veenlaag onder de bonkaarde in hoogveengebieden. Hieruit wordt het zogenoemde bolsterturf gemaakt dat alleen geschikt is als aanmaakturf of turfstrooisel. Wordt ook wel grauwveen genoemd. Zie droge verving. Zeer jong mosveen, weinig gehumificeerd en met een vuilwitte tint (syn. bolster, bolsterveen, grauwveen pp, mosveen pp).
woert, woerd, oert, huiswoert	T.S - haag of hekwerk, afgelegen, afgescheiden kleine percelen dicht bij de boerderij. Gevlochten afscheidingen (vlechten, in elkaar draaien. ED - Hoog gelegen omheind gebied. Onregelmatige gevormde percelen aan de hof grenzend. JW. - Aangeland, erf, hofakker, hofkamp. DW - Omheinde huisweiden.
woeste grond	onbebouwd land dat niet voor land-, tuin-, en bosbouwdoeleinden wordt gebruikt. Voornamelijk in zandgebieden. Door extensief gebruik verworden tot schrale heide en zandverstuivingen - ED
wolt, wold, wolden	bos of openplek. WIKI - Het toponiem wold(e) of woud(e) is afgeleid van het Oudnederlandse woord walt, Middelnederlands wout, wat 'uitgestrekt, ongeëxploiteerd bos'of 'zompig bos inzonderheid in het zeekleigebied'betekent. Een oudere vorm is het Germaanse *walpuz, 'woud, wildernis, heide], dat ook in Engeland en Duitsland is terug te vinden in de toponiemen wolds en weald resp. Wald.
wrang / wring / wrucht / wrocht	draaihek met gekruiste latten, afsluiting van een weiland of erf - T.S
zandslagen	zandgrond, grenzend aan ontginning
zandslagen	T.S - de grondsoort. Vaak wordt er een element aan toegevoegd, bv. stuif(zand), grind(zand).
zuurse	verbastering van zuiden
zwet, zwad	T.S - 'swade' oorspronkelijk een rij of strook gemaaid gras. Verbonden met het woord 'swette of zwet0 in de betekenis van 'insnijding of grens'.